

Наталля Карнейчук

Вольга Какшынская

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ ПЕРАМОЖЦЫ XXXII РЭСПУБЛІКАНСКАГА КОНКУРСУ «БІБЛІЯТЭКА – АСЯРОДАК НАЦЫЯНАЛЬнай КУЛЬТУРЫ»

Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі

Галоўны бібліятэкар
Нацыянальнай
бібліятэкі Беларусі

7 мая 2024 г. у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі ў анлайн-рэжыме былі падведзены вынікі XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» за 2023 год.

Конкурс праводзіцца штогод сярод публічных бібліятэк краіны ў два этапы (абласны і рэспубліканскі) па чатырох намінацыях: «За пошукавую і даследчую працу», «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем», «За падтрымку і развіццё чытання», «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы». Спачатку пераможцаў вызначылі ў абласных бібліятэках, дзяржаўнай установе «Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска» і толькі пасля конкурсных работ ацаніла прафесійнае журы.

Адпаведна з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 10 красавіка 2024 г. № 75 «Аб зацвярджэнні складу журы XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» ў яго традыцыйна ўвайшлі прадстаўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, На-

цыянальнай бібліятэкі Беларусі, абласных бібліятэк, цэнтралізаваных сістэм публічных і дзіцячых бібліятэк г. Мінска.

У конкурсе прынялі ўдзел 39 публічных бібліятэк: 15 цэнтральных бібліятэк і 24 бібліятэкі-філіялы.

На гэты раз толькі Гродзенская вобласць прадставіла на конкурс 8 работ, як патрабавала інструкцыя. Таму пажадана, каб іншыя рэгіёны краіны прымалі больш актыўны ўдзел у конкурсе, што, безумоўна, будзе садзейнічаць актывізацыі патэнцыялу бібліятэк у справе адраджэння нацыянальнай культуры, гісторыі, літаратуры, мовы, фальклорна-этнаграфічнай спадчыны.

Бібліятэкамі-канкурсантамі была шырока прадстаўлена патрыятычная тэматыка. Асаблівую цікавасць у журы выклікалі конкурсныя работы, прысвечаныя падзеям Вялікай Айчыннай вайны, гісторыі краіны.

У кожнай намінацыі матэрыялы ўтрымлівалі змястоўныя і якасныя распрацоўкі, якія адказвалі сучасным патрабаванням і з'яўляліся дадатковым інструментам для

Табліца. Колькасць бібліятэк – удзельніц XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

Вобласць	Усяго работ	Намінацыя							
		за значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем		за навацыі ў галіне бібліятэчнай справы		за пошукавую і даследчую працу		за падтрымку і развіццё чытання	
		ГБ, РБ*	Г/п, СБ**	ГБ, РБ	Г/п, СБ	ГБ, РБ	Г/п, СБ	ГБ, РБ	Г/п, СБ
Брэсцкая	5	1	1	1		1		1	
Віцебская	5		1			1	1	1	1
Гомельская	7	1	1	1	1	1	1		1
Гродзенская	8	1	1	1	1	1	1	1	1
Магілёўская	6	1		1	1	1	1		1
Мінская	7	1	1	1		1	1	1	1
г. Мінск	1	1							
УСЯГО	39	6	5	5	3	6	5	4	5

* Гарадская бібліятэка, раённая бібліятэка.

** Гарпасялковая, сельская бібліятэка.

II а выніках конкурсу

выкарыстання не толькі ў выхаваўчым працэсе, але і ў адукацыйным. Усе конкурсныя работы былі аформлены ў розных тэхніках дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Вызначэнне пераможцаў XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» адбывалася з дапамогай пісьмовага галасавання членаў журы. Кожнаму неабходна было запоўніць ліст апытання і вызначыць пераможцаў сярод бібліятэк, размешчаных у горадзе, і бібліятэк, размешчаных у пасёлках гарадскога тыпу, сельскіх населеных пунктах (першае, другое і трэцяе месцы), і адзначыць бібліятэкі да заахвочвання. У мэтах атрымання аб'ектыўнай адзнакі члены журы не ацэньвалі матэрыялы сваёй вобласці. Выбар пераможцы вызначаўся праз вылічэнне сярэдняга арыфметычнага.

Па выніках конкурсу дыпламамі першай, другой і трэцяй ступеней была адзначана 21 публічная бібліятэка. Пераможцы атрымаюць узнагароды адпаведна з загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 25 мая 2024 г. № 100 «Аб выніках XXXII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Бібліятэкі-дыпламанты першай, другой і трэцяй ступеней атрымаюць грашовыя прэміі ў памерах 50, 40 і 30 базавых велічынь адпаведна.

Паведамім пра асноўныя дасягненні бібліятэк-пераможцаў, якія атрымалі дыпламы першай ступені ў кожнай намінацыі.

Найбольшая колькасць работ была прадстаўлена ў дзвюх намінацыях – «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем» і «За пошукавую і даследчую працу» – 11 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк у намінацыі «За значны ўклад у выхаваўчую работу з падрастаючым пакаленнем» заняла *дзяржаўная ўстанова культуры «Іўеўская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці* за грамадзянска-патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення і рэалізацыю праекта «Беларускі чацвер» (2021–2023). Работа ў межах праекта ладзілася па асобных накірунках (цыклах): «Фальклорная мазаіка» (2021), «Мы малюем Беларусь!» (2022) і «НеВядомая беларуская літаратура» (2023) з выкарыстаннем інтэрактыўных форм і метадаў работы.

Станоўчым вынікам рэалізацыі праекта стала цікавасць дзяцей і падлеткаў да пазнання вялікай і малой радзімы, нацыянальнай літаратуры, гісторыі і культуры. На падставе распрацаваных матэрыялаў былі створаны электронныя інфармацыйныя рэсурсы «Беларускі чацвер. Мы малюем Беларусь!» і «Беларускі чацвер. НеВядомая беларуская

літаратура!», якія прадстаўлены на сайце бібліятэкі.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, адзначана *Чурлёнская сельская інтэграваная бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Вілейская раённая цэнтральная бібліятэка імя Ганны Новік» Мінскай вобласці* за комплексную працу з дзецьмі і падлеткамі ў рамках рэалізацыі культурна-этнаграфічнага праекта «Кросны» (2021–2023). Праект прадугледжваў стварэнне ў бібліятэцы цэнтра лакальнай культуры, дзе сабрана інфармацыя па гісторыі мясцовасці, калгаса і ўстаноў. У межах праекта ладзіліся абрадныя мерапрыемствы, кулінарныя падарожжы па родным краі, паход за лекавымі травамі, урокі ткацкага майстэрства і г. д.

За час існавання праекта бібліятэкарамі сабраны і аформлены шэраг краязнаўчых папак: «Гісторыя Чурлёнскай зямлі», «Гісторыя Чурлёнскай школы», «Мясцовы фальклор» і інш.

У намінацыі «За пошукавую і даследчую працу» першае месца атрымала *Ляхавіцкая цэнтральная раённая бібліятэка імя Янкі Купалы дзяржаўнай установы культуры «Ляхавіцкая раённая цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма» Брэсцкай вобласці* за рэалізацыю і стварэнне электроннай БД «Зямля яднае і ўзбагачае: гісторыя сельскіх гаспадарак Ляхавіччыны». Рэсурс змяшчае інфармацыю аб калгасах, што існавалі на тэрыторыі Ляхавіцкага раёна ў час БССР і аб сучасным стане сельскай гаспадаркі: назвах калгасаў, іх месцазнаходжанні, датах заснавання, аб'яднання і закрыцця, аб кіраўніках і ўдзельніках калгасаў, іх дасягненнях.

База даных складаецца з некалькіх раздзелаў: «Гісторыя», «Калгасы», «Персаналіі», «Кіраўнікі», «Сучаснасць»; распрацаваны тры віртуальныя турыстычныя маршруты. Матэрыял размешчаны на сайце Ляхавіцкай раёнай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы і з'яўляецца важным інструментам для вывучэння гісторыі БССР і разумення ролі калгасаў у жыцці краіны.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, вылучана *Астрынская гарпасялковая бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Шчучынская раённая бібліятэка імя Цёткі» Гродзенскай вобласці* за рэалізацыю праекта «Экспедыцыя памяці» (2022–2023) па зборы матэрыялаў пра генацыд беларускага народа на тэрыторыі Астрынскага сельскага савета, стварэнне інтэрактыўнай карты «Взгляд в историю Острино» і віртуальнай Кнігі памяці «І зноў памяць вяртаецца да вайны». Бібліятэкар збірала інфармацыю ў розных відах і фарматах: рукапісныя

ўспаміны ветэранаў, відэаўспаміны, копіі дакументаў з сямейных архіваў: фатаграфіі, дзённікі, лісты, паштоўкі, артыкулы з газет, узнагародныя пасведчанні і г. д. Унікальныя па сваім змесце матэрыялы пастаянна запатрабаваны настаўнікамі, краязнаўцамі, вучнямі, мясцовымі жыхарамі.

У намінацыю «За падтрымку і развіццё чытання» бібліятэкамі было даслана 9 работ.

Першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк прысуджана *дзяржаўнай установе культуры «Навагрудская раённая бібліятэка» Гродзенскай вобласці* за папулярнызацыю кнігі і чытання з дапамогай серыі культурных дыялогаў, якія прайшлі ў межах асветніцкага праекта «Вялікія кнігі – Вялікія справы». Мэтай культурных дыялогаў стала папулярнызацыя дасягненняў Навагрудскага раёна ў спалучэнні з адметнымі выданнямі сацыяльна значнай літаратуры Беларусі. Кожнае мерапрыемства ўключала дыялог з запрашэннем людзей і прэзентацыю кніг з аглядам літаратуры па пэўных кірунках дзейнасці, справа якіх мела вялікае значэнне для развіцця раёна, вобласці, грамадства ў цэлым.

На сустрэчах культурных дыялогаў збіралася мазаіка для вялікага пано (Навагрудскі «Букет Міру») у выглядзе кветак і значных падзей, у выніку чаго атрымалася сімвалічнае адлюстраванне прафесійнай дзейнасці навагрудчан.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, лепшай прызнана *Махаўская сельская бібліятэка дзяржаўнай установы культуры «Магілёўская раённая сетка публічных бібліятэк» Магілёўскай вобласці* за рэалізацыю доўгатэрміновага літаратурна-творчага праекта «Бабуліна казка на падушках», мэтай якога з’яўляецца знаёмства дзяцей малодшага школьнага ўзросту з традыцыямі беларускага народа праз музейныя экспанаты, рэканструкцыі абрадаў, найлепшыя ўзоры класічнай і сучаснай дзіцячай літаратуры на беларускай мове, а таксама за рэалізацыю праекта па патрыятычным выхаванні падрастаючага пакалення, папулярнызацыю краязнаўчых ведаў «Здесь мой край. Здесь я живу», рэалізацыю якога ажыццяўляецца ў цесным супрацоўніцтве з Махаўскай сярэдняй школай.

У намінацыі «За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы» на разгляд журы было даслана 8 работ.

На першае месца сярод гарадскіх і раённых бібліятэк намінавана *дзяржаўная ўстанова культуры «Салігорская раённая цэнтральная бібліятэка» Мінскай вобласці* за стварэнне і рэалізацыю патрыятычнага праекта «Сиреневый код Солигорска», выкарыс-

танне інавацыйных форм работы: сацыяльна-эстафет, краязнаўчых батлаў, інтэрактыўных гульняў, анлайн-урокаў. Праект накіраваны на фарміраванне ў падрастаючага пакалення пачуцця любові да Радзімы, адказнасці за лёс краіны, далучэнне да гістарычных, культурных і маральных каштоўнасцей, традыцый свайго народа, захаванне памяці аб земляках, ветэранах Вялікай Айчыннай вайны [1, с. 6].

Упершыню быў распрацаваны сацыяльна-пазнавальны аўдыятур «Приглашаем в DREVOград!», які ўтрымлівае цікавыя і ўнікальныя матэрыялы, захапляльныя гісторыі аб кожнай расліне, аўтарскія фота.

Сярод бібліятэк, якія размешчаны ў сельскай мясцовасці, выклікала найбольшую цікавасць у журы і стала пераможцам *Адэльская сельская бібліятэка – цэнтр краязнаўства і турызму дзяржаўнай установы культуры «Гродзенскі раённы культурна-інфармацыйны цэнтр» Гродзенскай вобласці* за пашырэнне турыстычнай прывабнасці мясцовасці, доступ насельніцтва і гасцей аграгарадка да інфармацыйных рэсурсаў з выкарыстаннем традыцыйных і найноўшых бібліятэчна-інфармацыйных тэхналогій у межах краязнаўчага праекта «Ад вытокаў у будычыню»; стварэнне віртуальнай інтэрактыўнай карты «Мястэчка, якое было горадам. Падарожжа па аграгарадку Адэльск» – структураванага інфармацыйнага комплексу мясцовых матэрыялаў, якія дазваляюць забяспечыць арганізацыйнае, інфармацыйнае суправаджэнне мерапрыемстваў; адкрыццё музейнага пакоя драўляных музычных інструментаў, агульная колькасць якіх складае больш за 130 экспанатаў.

Конкурс завершаны, вылучаны лепшыя публічныя бібліятэкі Рэспублікі Беларусь у справе развіцця нацыянальнай культуры, прапаганды яе здабыткаў, збіранні і распаўсюджванні фальклорна-этнаграфічнай спадчыны. Пачаўся адлік часу для набыцця новага прафесійнага вопыту, каштоўных напрацовак да XXXIII Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры».

ЛІТАРАТУРА

1. **Вавилова, Е.** Через веточку сирени рассказали о войне... Из опыта работы патриотического проекта «Сиреневый код Солигорска» / Екатерина Вавилова // Бібліятэчны свет. – 2023. – № 4. – С. 6–10.

Summary

The article summarizes the XXXII Republican contest “Library is space national culture”.